

dopunama koje im pripadaju, što najizravnije pomaže u svladavanju rečeničnih obrazaca stranog jezika. Prema dopunama i njihovim kombinacijama Engel je uspostavio oko 40 rečeničnih obrazaca za njemački jezik. Frekventnije obrasce treba u nastavi prije uvesti.

Zahvaljujući ovom dostignuću gramatičke teorije omogućeno je sastavljanje rječnika valentnosti s iscrpnim informacijama o obaveznim i fakultativnim dopunama, što uvelike unapređuje nastavu stranog jezika.

Na kraju je navedena iscrpna bibliografija radova o gramatici zavisnosti i valentnosti do kraja 1978. godine.

Vučina Raičević

4000 НАИБОЛЕЕ УПОТРЕБИТЕЛЬНЫХ СЛОВ РУССКОГО ЯЗЫКА — Учебный словарь для зарубежных школ (редак.: Н. М. Шанского), Москва, Издательство «Русский язык», 1978.

Polazeći od činjenice da ruski jezik u savremenim uslovima međunarodne razmene nije više dostupan samo ograničenom krugu ljudi: stručnjacima za ruski jezik, predstavnicima poslovnih krugova, naučnicima i drugima, već da je sve više predmet interesovanja različitih socijalnih, profesionalnih i uzrasnih slojeva stanovništva u svetu, da je sastavni deo nastavnih programa osnovnih, srednjih, viših i visokih škola, poznata moskovska izdavačka kuća »Russkij jazyk« izadala je pre nešto više od godinu dana još jednu korisnu knjigu za strance. Reč je o rečniku od 4 000 najfrekventnijih reči savremenog ruskog jezika. Kako autori ističu u predgovoru, ovaj je rečnik potpuno samostalan priručnik iz ruske leksike. Može poslužiti pri formiranju leksičkog minimuma za učenike-strance koji ruski jezik izučavaju u školama, kao i pri izradi udžbenika i drugih didaktičkih materijala za srednje škole u inostranstvu.

Po svojoj funkciji rečnik je didaktički, pre svega po svojoj nameni i objašnjenjima o njegovoj strukturi i prirodi prezentiranog leksičkog materijala, kao i po tome što svojim lepim, uspelim ilustracijama i prilogom na kraju rečnika daje niz korisnih lingvokulturoloških informacija.

Rečnik sadrži pomenuti broj reči ruskog jezika koje su neophodne za aktivno vladanje jezikom, što je bitna njegova karakteristika. Glavni njegov deo čine rečenički članci sa odrednicama (kao zaglavljem) koje su poredane azbučnim redom. Treba odmah istaći veoma koristan prilog rečniku koji sadrži više tematskih leksičkih celina: nazive sovjetskih saveznih republika i njihov osnovni nacionalni sastav, slike izvorne narodne nošnje, nazive školskih predmeta, termine iz nauke o književnosti i lingvistike, nazive životinja, ptica i biljaka, meseci i dana u nedelji, jedinice mere i izvestan broj skraćenica. Naročito je koristan ilustrovani deo priloga gde su vizualno predstavljeni predmeti za koje u rečniku postoje leksičke jedinice. Taj deo priloga (u boji) korisno može poslužiti pri semantizaciji reči.

Rečnički članak čine reč-odrednica, gramatička karakteristika njezinih oblika koji su po pravilu široko rasprostranjeni, kao i osobine njihovog građenja (alternacije, promena akcenta), zatim slede spojevi reči pa rečenice kojima se otkriva značenje reči i njihova upotreba. Postupak semantizacije

reči provodi se ilustrovanim primerima koji karakterišu sistem značenja date reči. Zanimljivo je primetiti da se dati primeri upotrebe reči uglavnom sastoje od reči upotrebljenih u rečniku. U nizu slučajeva semantizacija reči vrši se vizualno, fotografijama i tablicama sa crtežima. Reči-homonimi date su posebno i označene brojkama, na primer: *свет¹*; *свет²* и сл.

Imenice se daju u nominativu jednine ili množine (kad je u pitanju imenica iz grupe pluralia tantum ili kad se imenica više upotrebljava u množini). Posle svake odrednice daje se nastavak genitiva i rod, na primer: *матч (-а) м.*; *работа (-ы) ж.*; *масло (-а) ср.*; *варежки (-жек) мн.*; (*ед. варежка, -и; ж.*).

One imenice koje se upotrebljavaju samo u jednini ili samo u množini imaju oznaku — *только ед. ч., только мн. ч.*; на primer: *молоко (-а) только ед. ч./ ср.*; *каникулы /-ул, только мн. ч.*; *брюки/брюк, только мн. ч./ итд.* Pored toga, oblici drugih kosih padeža i oblika množine daju se onda kada postoje specifičnosti u njihovom građenju u poređenju sa oblicima nominativa i genitiva jednine, ili kad dolazi do promene mesta akcenta, npr. u slučajevima: *село/села, мн. сѣла, сѣл/ср.*; *окно/окна, мн. бкна, окон, окнам/ ср. и сл.*

Pridevi se daju u nominativu muškog roda, a usput i nastavci ženskog i srednjeg roda (*морской -ая, -ое, -ие*). Isti je slučaj i sa zamenicama.

Glagoli koji čine par (svršeni i nesvršeni vid), dati su u posebnim članicima. Osnovni je određeni oblik, svakako, infinitiv uz koji stoje nastavci 1. i 2. lica prezenta, odnosno prostog budućeg vremena u zavisnosti od vida. Potom se ukazuje na vid datog glagola i na korelativan glagol suprotnog vida, na primer: *пробегать (-аю, -аешь) несов./сов. пробежать!*; *выучить/ выучу, выучишь, что/ сов./несов. учить/ и сл.*

U nekim se karakterističnim slučajevima pored prezenta daju i drugi glagolski oblici: prošlo vreme, imperativ i dr., na primer: *есть/ем, ешь, ест; едим, едите, едят; прош. ел, ела; повел. ешь; кого-что; прич. евший/несов...*

Rečniku su na kraju priložene gramatičke tablice koje sadrže osnovna obaveštenja i podatke o promeni svakog tipa ili grupe samostalnih reči. Tablice pomažu da se obuhvate svi gramatički oblici svake odrednice rečnika. One uopštavaju znanje o pojedinim rečima koje su ušle u rečnik.

Najzad, valja istaći izvanrednu tehničku opremljenost rečnika i njegovu preglednost.

S obzirom na prezentirani leksički materijal i na njegovu namenu, ovaj rečnik može zaista korisno poslužiti u nastavi ruskog jezika i u našim školama srednjega stupnja. Veoma je pristupačan i zanimljiv te se može upotrebiti i radi intenzifikacije samostalnog učenja jezika, u radu na bogaćenju leksike učenika i njenu potpunijem usvajanju.